Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь
Беларускі дзяржаўны універсітэт культуры

МЕТОДЫКА ВЫКЛАДАННЯ СПЕЦДЫСЦЫПЛІН

Праграма для студэнтаў
(спецыяльнасць“харэаграфічнае мастацтва”)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Мінск 2003

Праграму распрацавалі дацэнт **В.В.Лысянкова**, ст. выкладчык **В.П.Бяляева**, ст. выкладчык **А.М.Шылкіна**

Рэцэнзенты

доктар мастацтвазнаўства, прафесар Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі **Ю.М.Чурко**; дацэнт Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, народная артыстка Рэспублікі Беларусь **Л.Г.Бржазоўская**

Праграма зацверджана на пасяджэнні вучэбна-метадычнай рады Беларускага дзяржаўнага універсітэта культуры (пратакол № 4 ад 24.12.2002 г.)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

УСТУП

Прадмет “Методыка выкладання спецдысцыплін” з’яўляецца складанай часткай агульнага працэсу навучання студэнтаў — будучых выкладчыкаў харэаграфічных дысцыплін.

Асноўнай задачай курса з’яўляецца набыццё студэнтамі ведаў у вобласці тэорыі і методыкі выкладання харэаграфічных дысцыплін, а таксама вывучэнне метадычнай літаратуры, неабходнай для асваення класічнага, народна-сцэнічнага танцаў, мастацтва балетмайстра.

Праграма разлічана на адзін навучальны семестр, прадугледжвае засваенне матэрыялу ў аб’ёме 20 гадзін і складаецца з лекцыйных і семінарскіх заняткаў.

Прадмет “Методыка выкладання спецдысцыплін” адносіцца да гуманітарнага профілю падрыхтоўкі спецыялістаў у галіне харэаграфічнага мастацтва, які прадугледжвае атрыманне прафесійнай кваліфікацыі “артыст народнага танца”. Выкладчык (балетмайстар) танца”.

Сферы прафесійнай дзейнасці спецыяліста на аснове агульнанавуковых і спецыяльных ведаў наступныя:

— выканаинне пастановачнай і рэпетыцыйнай работы ў галіне харэаграфіі;

— выкладанне спецыяльных дысцыплін для ўсіх узроставых катэгорый;

— выкладанне класічных, народна-сцэнічных танцаў;

— работа ў якасці балетмайстра з выканаўцамі;

— артыстычная дзейнасць.

Студэнт, авалодваючы ведамі па курсе “Методыка выкладання спецдысцыплін”, павінен умець:

— выкладаць спецыяльныя дысцыпліны для ўсіх узроставых катэгорый;

— здзяйсняць пастановачную і рэпетыцыйную работу ў галіне харэаграфіі;

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

— інтэрпрэтаваць рэгіянальныя асаблівасці беларускай і іншых народнасцей танцавальных культур;

—ажыццяўляць эксперыментальную дзейнасць у прафесійнай сферы, вызначаць тэндэнцыі развіцця харэаграфічнага мастацтва.

Курс завяршаецца залікам, дзе студэнты павінны прадэманстраваць узровень ведаў у вобласці харэаграфічнага мастацтва, асноўных этапаў яго гісторыі і развіцця, спецыяльнай літаратуры і тэрміналогіі.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

Назвы разделаў тэм	Колькасць гадзін		
	усяго	лекц.	сем
Раздзел I. Класічны танец			
1. Паняцце “класічны танец”. Асноўныя выразныя сродкі класічнага танца	1	-	-
2. Развіццё і станаўленне школы класічнага танца. Кніга А.Я. Ваганавай “Асновы класічнага танца”. Педагагічная сістэма А.Я.Ваганавай	2	1	1
3. Уклад В.Кастравіцкай, А.Пісарава, Н.Базарава, В.Мэй, М.Тарасава ў развіццё і ўзбагачэнне тэорыі і методыкі выкладання класічнага танца	1	1	-
4. Методыка пабудовы ўрока класічнага танца (у харэаграфічных калектывах розных кірункаў — народным, эстрадным, бальным)	1	1	-
5. Развіццё музыкальнасці на ўроках класічнага танца. Музычнае суправаджэнне ўрокаў класічнага танца	1,5	1	0,5
6. Работа выкладчыка-харэографа ў класе. Этапы падрыхтоўкі выкладчыка да правядзення ўрока класічнага танца ў калектывах рознай накіраванасці і ў розных узроставых групах	1,5	1	0,5
Усяго...	8	6	2
Раздзел II. Народна-сцэнічны танец			
7. Вытокі і развіццё народна-сцэнічнай харэаграфіі	2	1,5	0,5
8. Методыка і асаблівасці пабудовы ўрока народна-сцэнічнага танца ля станка	1,5	1	0,5
9. Методыка і асаблівасці выкладання народна-сцэнічнага танца на сярэдзіне залы	1,5	1	0,5
10. Прынцып падбору музычнага матэрыялу для суправаджэння ўрокаў народна-сцэнічнага танца	1	1	-

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

11. Этапы падрыхтоўчай работы выкладчыка да правядзення ўрокаў народна-сцэнічнага танца	1	0,5	0,5
12. Асаблівасці выкладання народна-сцэнічнага танца ў розных харэаграфічных структурах (харэаграфічных школах, школах мастацтваў, вучылішчах мастацтваў, ВНУ)	1	1	
Усяго...	8	6	2
Раздзел III. Мастацтва балетмайстра			
13. Прадмет, асноўныя катэгорыі і задачы курса “Мастацтва балетмайстра”	1	1	-
14. Балетмайстар і сфера яго педагагічнай і творчай дзейнасці ў харэаграфічным калектыве	2	1	1
15. Педагагічныя патрабаванні да арганізацыі працэсу навучання харэаграфічнаму мастацтву з улікам узроставых і індывідуальна-псіхалагічных асаблівасцей навучэнцаў	0,5	0,5	-
16. Асаблівасці арганізацыі канцэртнай дзейнасці ў харэаграфічным калектыве (народным, бальным, эстрадным)	0,5	0,5	-
17. Асаблівасці арганізацыі вучэбна-выхаваўчай работы ў дзіцячым харэаграфічным калектыве	1	1	-
18. Методыка пастановачнай і рэпетыцыйнай работы ў дзіцячым харэаграфічным калектыве	3	2	1
Усяго	8	6	2

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ЗМЕСТ КУРСА

РАЗДЗЕЛ I. Класічны танец

Тэма 1. Паняцце класічнага танца. Асноўныя выразныя сродкі класічнага танца

Класічны танец — гістарычна склаўшаяся, устойлівая сістэма выразных сродкаў харэаграфічнага мастацтва, заснаваная на прынцыпе паэтычна-абагуленай трактоўкі сцэнічнага вобраза, якая сфарміравалася на працягу шматлікіх стагоддзяў і ў многіх народаў.

Асноўныя выразныя сродкі, патрабаванні класічнага танца, вываратнасць, пастава, скачок, музыкальнасць і інш.

Тэма 2. Развіццё і станаўленне школы класічнага танца. Кніга А.Я.Ваганавай "Асновы класічнага танца". Педагагічная сістэма А.Я.Ваганавай

Стварэнне тэорыі класічнага танца. Спалучэнне тэорыі і практыкі. Сістэматызацыя рухаў класічнага танца. Стварэнне падручніка "Асновы класічнага танца".

Новая методыка выкладання класічнага танца як аналіз усяго лепшага з айчыннай класічнай школы.

Семінар.

Тэма 3. Уклад В.Кастравіцкай, А.Пісарава, Н.Базарава, В.Мэй, М.Тарасава ў развіццё і ўзбагачэнне тэорыі і методыкі выкладання класічнага танца

Развіццё і ўзбагачэнне тэорыі і методыкі класічнага танца педагогамі Ленінградскага і Маскоўскага харэаграфічных вучылішчаў. Аналіз літаратуры па методыцы выкладання класічнага танца ("Асновы класічнага танца" А.Я.Ваганавай; "Класічны танец" М.Тарасава; "Азбука класічнага танца" Н.Базарава, В.Мэй; "Школа класічнага танца" В.Кастравіцкай, А.Пісарава).

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 4. Методыка пабудовы ўрока класічнага танца (у харэаграфічных калектывах розных кірункаў - народным, эстрадным, бальным)

Састаўныя часткі ўрока класічнага танца, іх падпарадкаванне пэўнай задачы і зместу. Значэнне правільнага выбару тэмпу правядзення ўрока ад пачатку да канца, кожнай яго часткі, камбінацыі. Суразмернасць працягласці частак урока. Методыка сачынення вучэбных танцавальных камбінацый. Асаблівасці пабудовы ўрока А.Я.Ваганавай і А.Месэрэрам.

Тэма 5. Развіццё музыкальнасці на ўроках класічнага танца. Музычнае суправаджэнне ўрокаў класічнага танца

Узаемасувязь музыкі і танцавальных вучэбных камбінацый на ўроках класічнага танца. Развіццё музыкальных здольнасцей, уяўлення аб класічнай музыцы, станаўленне мастацкага густу на ўроках класічнага танца. Вобразна-эмацыянальная і інтанацыйная адпаведнасць музыкі і танцавальных камбінацый. Метрарытмічная ўзаемасувязь музыкі і харэаграфіі.

Семінар.

Тэма 6. Работа выкладчыка-харэографа ў класе. Этапы падрыхтоўкі выкладчыка да правядзення ўрока класічнага танца ў калектывах рознай накіраванасці і ў розных узроставых групах

Зместам харэаграфічнай адукацыі з’яўляецца авалоданне і развіццё высокай культуры харэаграфічнай выканальніцкай тэхнікі, набыццё ведаў аб музыцы і руху, фарміраванне сістэмы поглядаў на мастацтва харэаграфіі.

Задача педагога — падрыхтаваць вучня да ўспрымання асноў харэаграфіі, выхаваць культуру рухаў, каб затым ён змог перадаваць і ўвасабляць у танцы эмоцыі і пачуцці вобразаў, характары.

Семінар.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

РАЗДЗЕЛ II. Народна-сцэнічны танец

Тэма 7. Вытокі і развіццё народна-сцэнічнай харэаграфіі

Народны танец як від мастацтва харэаграфіі. Паняцце “танцавальны фальклор”.

Росквіт многанацыянальнага мастацтва народнага танца ў савецкія гады.

Народны танец — аснова творчай дзейнасці харэаграфічнага калектыву.

Семінар.

Тэма 8. Методыка і асаблівасці пабудовы ўрока народна-сцэнічнага танца ля станка

Спецыфіка пазіцый рук, ног, пастаноўка корпуса, становішча галавы і плячэй.

Рухі ля станка — аснова для авалодання мастацтвам выканання народна-сцэнічнага танца.

Асноўныя рухі ля станка; назвы рухаў; характар музычнага суправаджэння; паказ рухаў, іх прызначэнне і характар; правілы выканання ў спалучэнні з музычным суправаджэннем; асноўныя этапы вывучэння рухаў ля станка.

Семінар.

Тэма 9. Методыка і асаблівасці выкладання народна-сцэнічнага танца на сярэдзіне залы

Асноўныя задачы і прынцыпы адбору танцавальнага матэрыялу для заняткаў на сярэдзіне залы.

Выхаванне тэхнікі выканання элементаў і рухаў жаночага і мужчынскага народна-сцэнічнага танца.

Значэнне эцюднай работы ў выхаванні манеры выканання нацыянальных танцаў.

Вядучыя педагогі народна-сцэнічнага танца.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Дапаможная літаратура па народна-сцэнічным танцы.

Семінар.

Тэма 10. Прынцыпы падбору музычнага матэрыялу для суправаджэння ўрокаў народна-сцэнічнага танца

Асноўныя прынцыпы–вобразна-эмацыянальная і нацыянальная адпаведнасць музыкі і харэаграфіі на ўроках народна-сцэнічнага танца.

Метрарытмічная ўзаемасувязь і ўзаемазалежнасць музыкі і танца.

Выкарыстанне фанаграм.

Тэма 11. Этапы падрыхтоўчай работы выкладчыка да правядзення ўрока народна-сцэнічнага танца

Дыягностыка. Прагназаванне. Праектаванне.

Выкарыстанне праграмы, каляндарны план, падрыхтоўчы план будучага ўрока.

Работа з канцэртмайстрам.

Семінар.

Тэма 12. Асаблівасці выкладання народна-сцэнічнага танца ў розных харэаграфічных структурах (харэаграфічных школах, школах мастацтваў, вучылішчах мастацтваў, ВНУ)

Дасканальнае веданне вучэбнай праграмы. Карэкціроўка вучэбнай праграмы з улікам магчымасцей навучэнцаў.

Валоданне метадамі і прыёмамі падачы вучэбнага матэрыялу.

РАЗДЗЕЛ ІІІ. Мастацтва балетмайстра

Тэма 13. Прадмет, асноўныя катэгорыі і задачы курса "Мастацтва балетмайстра"

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

“Мастацтва балетмайстра” як прадмет, яго ўплыў на фарміраванне вобразнага мыслення, асноўныя мэты і задачы курса. Дысцыпліна “Мастацтва балетмайстра”, яе ўзаемасувязь з тэорыяй і методыкай выкладання сумежных дысцыплін (класічным, народна-сцэнічным, гісторыка-бытавым, сучасным эстрадным танцам і інш.).

Асноўныя катэгорыі і выразныя сродкі харэаграфічнага твора (музыка, драматургія, малюнак, лексіка).

Музыка як інтанацыйна-выразная і структурна-арганізуючая аснова харэаграфічнай кампазіцыі.

Драматургія як ідэйна-зместавая аснова харэаграфічнай кампазіцыі.

Тэма 14. Балетмайстар і сфера яго педагагічнай і творчай дзейнасці ў харэаграфічным калектыве

Прафесія “балетмайстар”. Балетмайстар як мастацкі кіраўнік, рэжысёр-пастаноўшчык і арганізатар харэаграфічнага калектыву.

Балетмайстар як педагог-выхавацель і псіхолаг харэаграфічнага калектыву.

Балетмайстар як стваральнік, пастаноўшчык і рэпетытар танцавальных твораў.

Асноўныя прынцыпы выхавання балетмайстра.

Семінар.

Тэма 15. Педагагічныя патрабаванні да арганізацыі працэсу навучання харэаграфічнаму мастацтву з улікам узроставых і індывідуальна-псіхалагічных асаблівасцей навучэнцаў

Неабходныя ўмовы для паспяховай работы дзіцячага харэаграфічнага калектыву.

Улік узроставых і індывідуальна-псіхалагічных асаблівасцей навучэнцаў у арганізацыі працэсу навучання харэаграфічнаму мастацтву.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Асноўныя педагагічныя патрабаванні да арганізацыі працэсу навучання (рэгулярнасць правядзення заняткаў; выхаванне свядомых і паважлівых адносін да танцавальнага мастацтва і інш.).

Тэма16. Асаблівасці арганізацыі канцэртнай дзейнасці ў харэаграфічным калектыве (народным, бальным, эстрадным)

Канцэрт — вышэйшая форма праяўлення творчых дасягненняў калектыву.

Асноўныя прынцыпы арганізацыі канцэртнай дзейнасці харэаграфічнага калектыву.

Стварэнне рознатэматычных сцэнічных праграм — адна з неабходных умоў паспяховай канцэртнай дзейнасці калектыву.

Рэгулярнасць канцэртных выступленняў.

Сувязь калектыву з рознымі ўстановамі культуры і мастацтва для ажыццяўлення канцэртнай дзейнасці.

Выхаванне ў удзельнікаў калектыву ўменняў і навыкаў для выступленняў на розных сцэнічных пляцоўках.

Улік творчых магчымасцей калектыву ў арганізацыі яго канцэртнай дзейнасці.

Удзел у фестывалях і конкурсах як важны стымул творчага развіцця танцавальнага калектыву.

Тэма 17. Асаблівасці арганізацыі вучэбна-выхаваўчай работы ў дзіцячым харэаграфічным калектыве

Асноўныя прынцыпы вучэбна-выхаваўчай работы з дзецьмі ў харэаграфічным калектыве.

Трэнаж — аснова дзейнасці харэаграфічнага калектыву. Развіццё асноўных навыкаў танцавальнай тэхнікі — галоўная задача трэнажу.

Дыферэнцыраваны падыход да трэнажу (улік узроставых асаблівасцей удзельнікаў калектыву). Сувязь вучэбна-

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

га матэрыялу з танцавальнымі рухамі з рэпертуару калектыву — неабходная ўмова падтрымкі інтарэсу дзяцей да заняткаў трэнажом.

Музычнае выхаванне ўдзельнікаў калектыву.

Прынцыпы падбору музычнага матэрыялу з улікам узроставых асаблівасцей.

Формы і метады выхаваўчай работы ў дзіцячым харэаграфічным калектыве.

Тэма 18. Методыка пастановачнай і рэпетыцыйнай работы ў дзіцячым харэаграфічным калектыве

Спецыфіка работы балетмайстра па стварэнні праграмы на аснове літаратурнага, гістарычнага, іконаграфічнага, фальклорнага, вусна-паэтычнага і іншых крыніц.

Балетмайстар як рэжысёр, лібрэтыст і драматург.

Праграма, лібрэта, кампазіцыйны план харэаграфічнага твора.

Праграма — аснова для стварэння кампазіцыйнага плана.

Кампазіцыйны план — падрабязны разгорнуты сцэнарый танцавальнай кампазіцыі.

Пабудова сюжэта харэаграфічнага твора па законах драматургіі, асноўныя этапы яго развіцця.

Семінар.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

СПІС
рэкамендаванай літаратуры

Класічны танец

Базарова Н. Классический танец. — Л.: Искусство, 1975. — 204 с.

Базарова Н., Мей В. Азбука класического танца. — Л.: Искусство, — 1983. — 200 с.

Ваганова А. Основы классического танца. — Л.: Искусство, 1980. — 177 с.

Костровицкая В., Писарев А. Школа классического танца. — Л.: Искусство, 1986. — 271 с.

Лысенкова В.В. Классический танец. — Мозырь: Белый ветер, 2000. — 471 с.

Тарасов Н. Классический танец. — М.: Искусство, 1981. — 493 с.

Ярмолович Л. Принципы музыкального оформления урока классического танца. — М.: Искусство, 1968. — 682 с.

Балет: Энциклопедия. — М.: Советская энциклопедия, 1981. — 623 с.

Народна—сцэнічны танец
Асноўная літаратура

Васільева Е. Танец: Учеб. пособие для театральных вузов. –М.: Искусство, 1968.

Зайцев Э. Основі народно-характерного танцю. — Киев, — 1975. — 222 с.

Зацепина К., Климов А., Толстая М., Рихтер К., Фарманяни Е. Народно-сценический танец: Учеб.метод. пособие для средних специальных и высших учебных заведений искусств и культуры. — М.: Искусство, 1976.

Климов А. Основы русского народного танца: Учебник для студентов хореографических отделений ин-тов культуры, балетмейстерских фактов, театральных ин—тов

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

и учащихся хореографических училищ. — М.: Искусство, 1981.

Лопухов А., Ширяев А., Бочаров М. Основы характерного танца. — Л.; М.: Искусство, 1939.

Ткаченко Т. Народные танцы: болгарские, венгерские, немецкие, польские, румынские, сербские, хорватские, чешские и словацкие. — М.: Искусство, 1975.

Дадатковая літаратура

Барышникова Г. Азбука хореографии. — М.: Айрис-Пресс, 1999.

Захаров Р. Сочинение танца. Страницы педагогического опыта. — М.: Искусство, 1989.

Мастацтва балетмайстра

Асноўная літаратура

Алексютович Л. Белорусские народные танцы, хороводы, игры. — Мн.: Вышэйш. школа, 1978. — 527 с.

Гребенщиков С. Белорусская народно-сценическая хореография. — Мн.: Наука и техника, 1976. — 248 с.

Гребенщиков С. Белорусские танцы. — Мн.: Наука и техника, 1987. — 240 с.

Захаров Р. Искусство балетмейстера. — М.: Искусство, 1954. — 428 с.

Захаров Р. Записки балетмейстера. — М.: Искусство, 1976. — 397 с.

Захаров Р. Сочинение танца. — М.: Искусство, 1983. — 270 с.

Смирнов И. Искусство балетмейстера. — М.: Просвещение, 1986. — 190 с.

Чурко Ю.М. Белорусский сценический танец. — Мн.: Наука и техника, 1969. — 135 с.

Чурко Ю.М. Белорусский народный танец. — Мн.: Наука и техника, 1972. — 192 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Чурко Ю.М. Белорусский хореографический фольклор. — Мн.: Вышэйш. школа, 1990. — 144 с.

Дадатковая літаратура

Голейзовский К. Образы русской народной хореографии. — М.: Искусство, 1964. — 324 с.

Захаров Р. Слово о танце. — М.: Молодая гвардия, 1977.

Захаров Р. Работа балетмейстера с исполнителем.— М. Искусство, 1956. — 60 с.

Настюков Г. Народный танец на самодеятельной сцене. — М.: Профиздат, 1976. — 62 с.

Новерр Ж. Письма о танце. — Л.: Искусство, 1965.

Фокин М. Против течения. — М.; Л..: Искусство, 1962. — 638 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Вучэбнае выданне

Методыка выкладання спецдысцыплін

Праграма курса

Рэдактары І.В.Смяян, Л.Ц.Спірыдонава

Падп. у друк. 2003 г. Фармат 60х84 1/16.
Папера пісчая № 2. Ум. друк. арк. .
Ул.-выд. арк. . Тыраж экз. Заказ .

Беларускі дзяржыўны універсітэт культуры
220001, г.Мінск, вул. Рабкораўская, 17
Ліцэнзія ЛВ № 283 ад 22.04.1998 г.

Надрукавана на ратапрынце
Беларускага дзяржаўнага універсітэта культуры
220001, г. Мінск, вул. Рабкораўская, 17
Ліцэнзія ЛП № 496 ад 25.06.2002 г.